

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

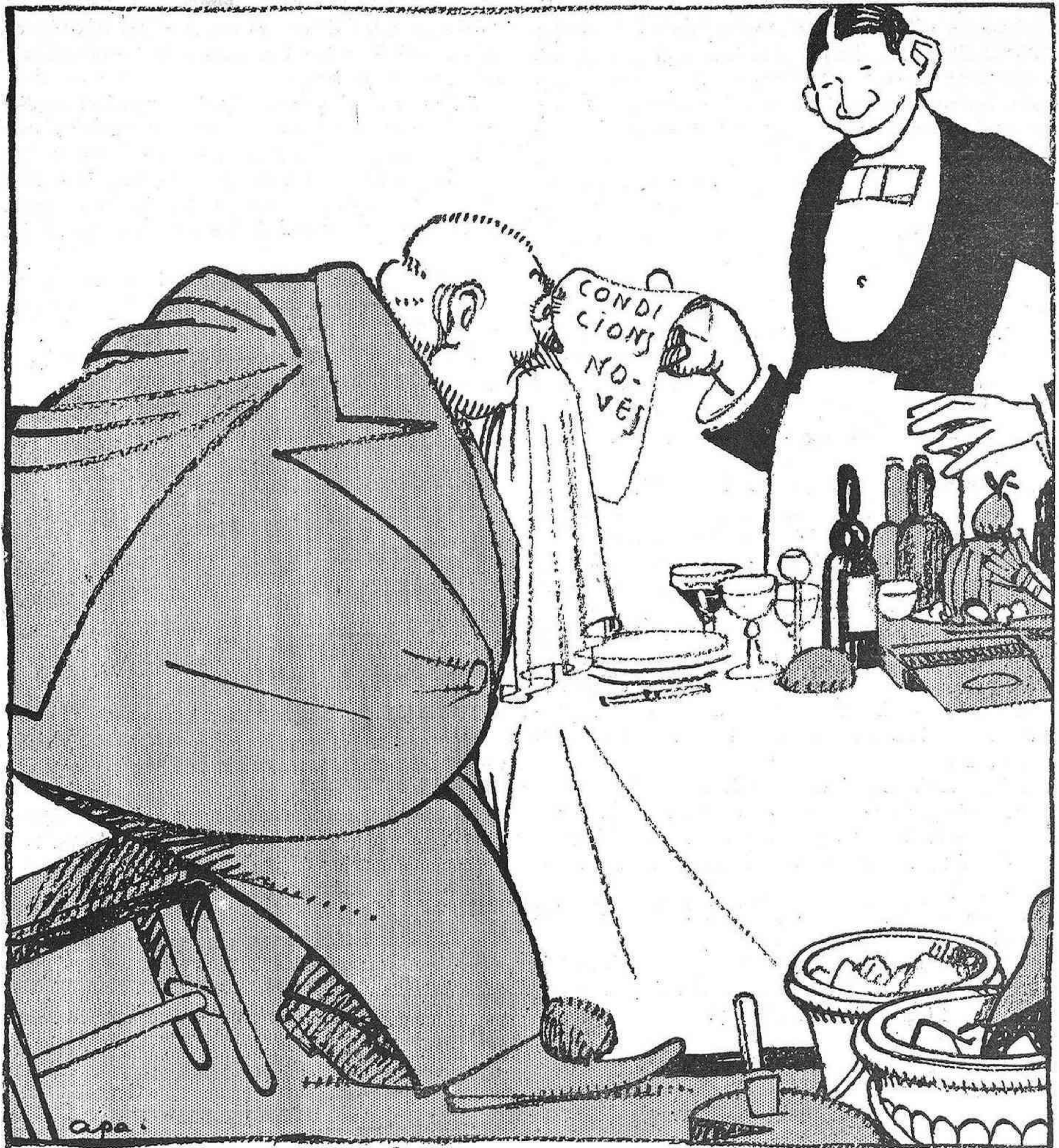
BARCELONA, 11 DE JULIOL DE 1913

Núm. 1802 ————— ANY XXXV

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT

10 cèntims ————— Atrassats: 20

LA SOCIETAT DE CAMBRERS A LA PATRONAL DE FONDISTES

—Si és servit..., la nota!

Dues mil pessetes en palla

No us penseu que's tracti de molts quintars; la justa per un berret d'home. Un *panamá* que, caragolat, no feia més mostra que una batuta de mestre d'orquestra. El cronista no va pas ficar-se en el teixit—què li importava el teixit?—sinó en el lletreret que marcava el preu. Hi han moments en la vida que un lletreret per l'estil és una revelació. El cronista, que amb cinc cèntims d'una sal verinosa ha netejat el seu capell una mica filipino i que fa dies và pel món amb un rencor profón contra tanta bestiesa ciutadana com s'ensopega per aquests carrers, no ha pogut menys de sentir-se content al trobar quelcom per a admirar. Ja sé que fa un poc pagesívol l'admirar-se d'això. Tota la vida ho hem sentit a dir que hi havien capells d'aquella mena valorats fabulosament; mes tantes coses, mentres se senten a dir no estranyen, i un cop un hi ensopega, el deixen embadalitj..

Siga com vulga, jo, estúpida, m'he aturat enfront de l'aparador del berretaire.

Quants dels que escrivim pel públic no ho faríem, si sabéssim teixir un capell com aquest!... Deu ésser tant còmode, pels que tenim el cervell envernçat de preocupacions intimes, anar creuant les palletes i passant hores i hores, dies i dies, amb aquella feina ensopidora, que permet seguir una idea agena al treball, una idea ficsa amb la qual vivim encarinats!...

Això he pensat primer que res. Després he sentit una gran necessitat d'imaginar-me el comprador. El capell tenia de fer joc amb una enorme cadena de rellotge, una cadena d'aqueixes d'or, gruixudes com les que aguanten les àncores dels vaixells, amb un medalló com un panell, amb un brillant com una avellana. Jo veia una mà peluda, carregada d'anells, aguantant aquelles ales fines en un dia de ventada, prop del mar. En quina platja? Oh!, amics meus, aneu-ho a saber. Un home que porta quatre-cents duros al cap és més vanitós que un que hi porta un poema o una novel·la. I lo mateix pot lluir el seu berret en la platja de Blanes que en la de Biarritz.

Més probable és que'l veieu per Blanes. Allí hi han més ocasions d'explicar lo que val un capell. Perque un home que's gasta tants diners per a cobrir-se la closca, forçosament ha d'experimentar una imperiosa necessitat de fer-ho saber.

I en els pobles petits, un cop és sabut per un, és sabut per tothom.

—Mira—dirà un cap de casa, menestral, que's passeja amb la muller i les criatures,—del berret d'aquell senyor, nosaltres podríem menjar-ne tot un any.

—Bestia brutal!

L'amo del capell ho ha sentit i somriu amb satisfacció ben explicable.

Cada dia són més els que li claven l'esguard, i arriba

una hora, en cas de tràngol, que's pensa amb forsa més inquietut en aquell *panamá* que pot voleiar com una aureneta, que no pas amb els marins que són en alta mar.

Amb quina angoixa aniríau vosaltres, pobres estudiantets, que en dies de pluja exteneu els mocadors de butxaca, protectorament, damunt vostres *canutiers* de dotze rals, amb una peça com l'esmentada, cobrint la testa plena d'il·lusions!...

Més val que Déu us aparti aquest càlzer d'amargura!... No, un *panamá* així, no us serviria ni per a empenyar-lo. De dues unses de jonc americà no'n donarien res. Es el treball dels dits dels indis; la paciència india és lo que's paga. Diu que'ls capells d'aquella mena els comença una generació i els acaba una altra. De la punta de la copa a la vorada de l'ala hi van quaranta anys de diferencia.

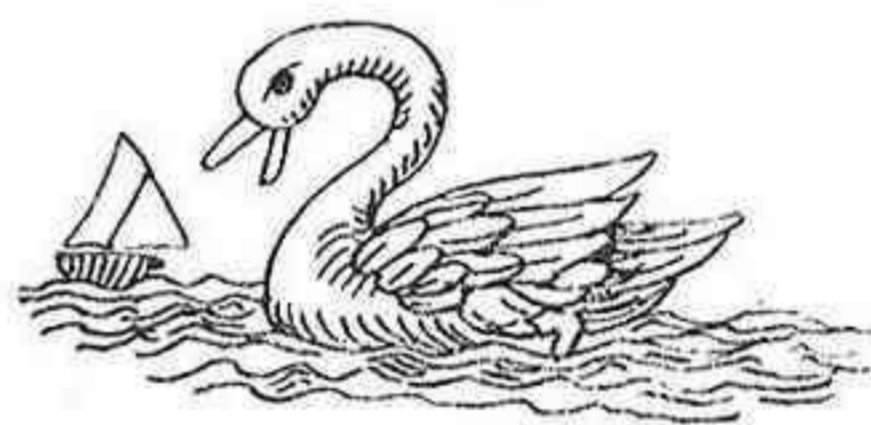
Si fossin fets a Europa, amb això de les reivindicacions socials i de la jornada màxima, una prenda semblant valdria tant com un trasatlàntic.

Sortosament, l'higiene aconsella anar amb el cap descobert, i els pobres no tenen dret a escandalitzar-se d'un luxe de capells per l'estil, dels quals se'n pot prescindir per a viure sà. Per altra part, com que's diferencien molt poc dels altres i tenim un adagi que diu «Lo que'ls ulls no veuen, al cor no dol», el *panamá* de dues mil pessetes no incita cap odi.

Després de l'assemblea de doctors i llicenciats, jo no sé pas cap altra cosa més digna que'l capell de la nostra meditació setmanal.

I cada hu resol com pot els seus problemes mentals.

P. BERTRANA

Vaga de cambrers

I ara? Quan ho vaig sentir, m'era impossible avenir-me'n.

De manera que fan vaga aquells minyons tant complerts, que saluden amb tants modos i van de frac o esmoking per a tot vestir?

No sé què hi veig. Me sembla que això de la vaga ve a ésser una mena de pigota que passa per Catalunya, però'm pensava que'ls cambrers ja n'estaven vacunats. I no.

Vas a un hotel.

—Una habitació arregladeta de mobiliari i de preu?

—Passi, passi. Vol rentar-se?

—Sí, senyor; i, mentres ho faig, que'm preparin quelcom per a matar la rateta.

—Ai, senyor!, la rateta la tindrà de deixar viva.

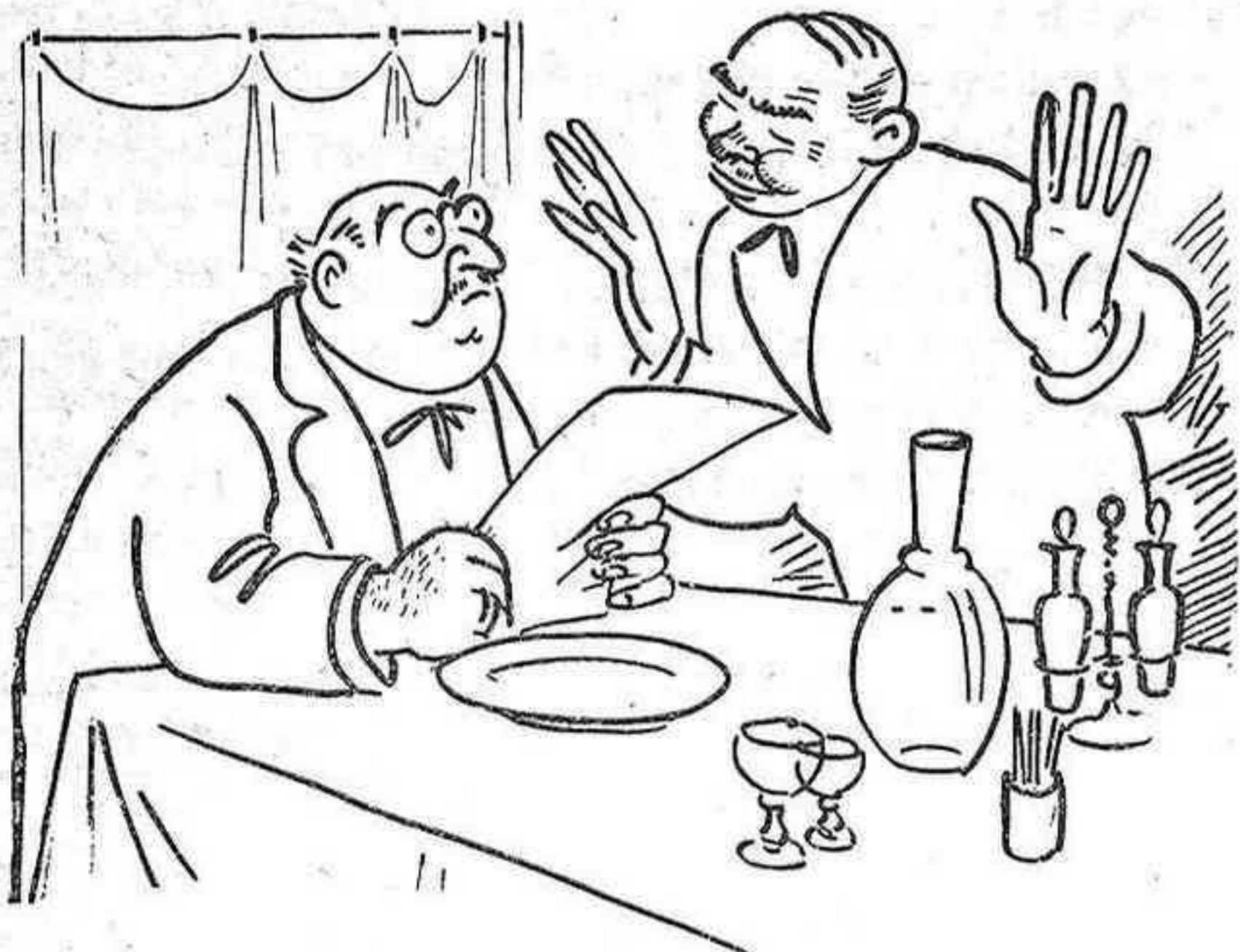
—Bé, home, vull dir per a calmar la gana.

—Si no's menja les sabates!

—Que us creieu que som an el siti de Girona?

—Per lo que fa a la manduca, una cosa per l'estil.

EL CONFLICTE DELS CUINERS I DELS CAMBRERS

- Què és aquest *menú*? Ous ferrats, llangoniça, faves en conserva?...

- Perdoni, però la vaga de cuiners no permet més requisits.

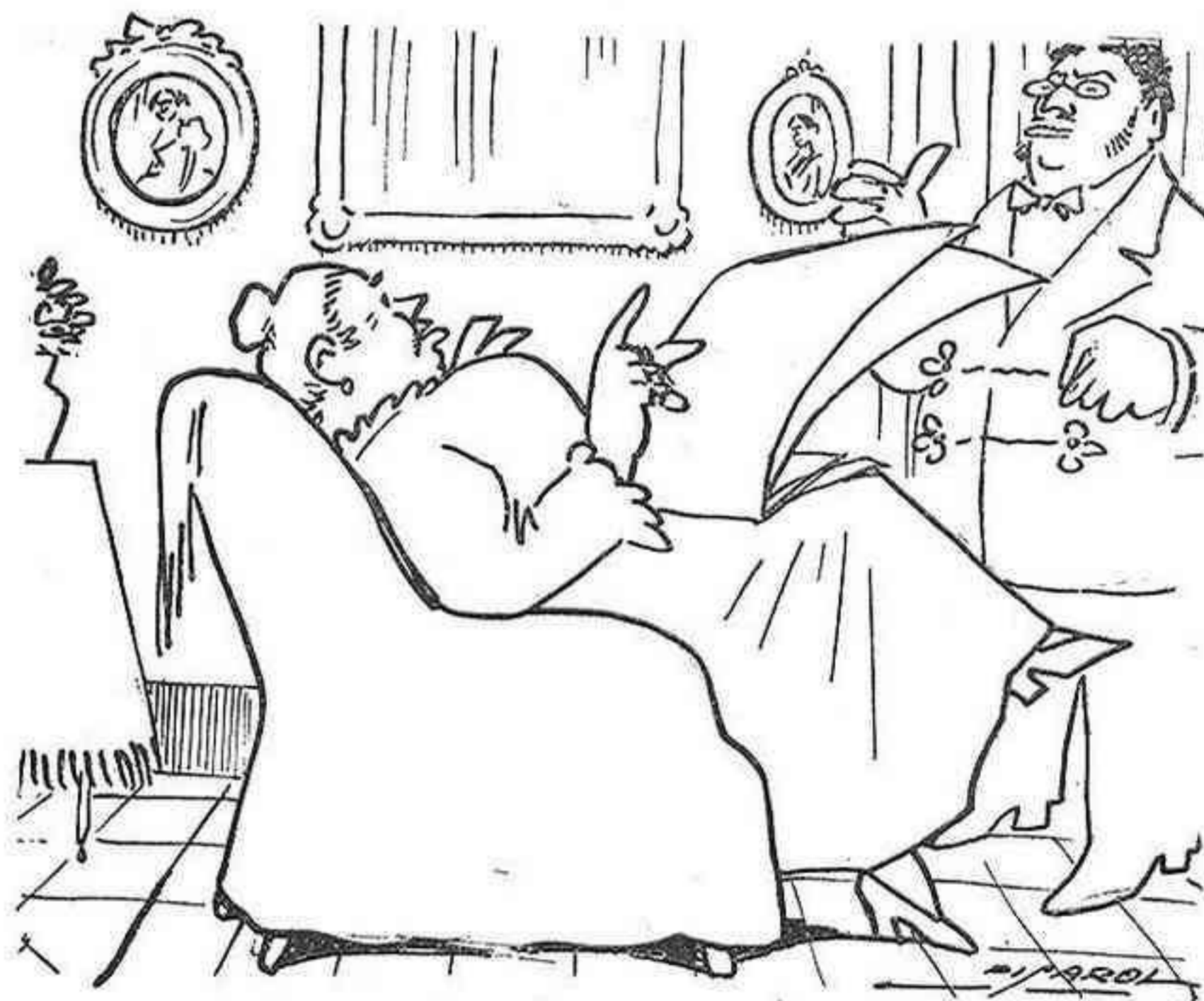

- Cambrer!... Fa mitja hora que l'estic cridant...

- Doncs no cridi gaire, que ara manem nosaltres.

- Senyors fondistes: si'ls fa falta una bona *esquivola*, disposin de mí.

- Però per què no prens una bona cuinera?

- Calla, tonto, que, segons com vagi això de la vaga, pot-ser per quatre quartos llogarem el *maître* del «Suís».

- Nola, dispensa'm, però veus?... Jo m'ho haig de guisar i m'ho haig de servir.

- Bé, home... Jo, en canvi, m'ho menjaré i m'ho cobraré.

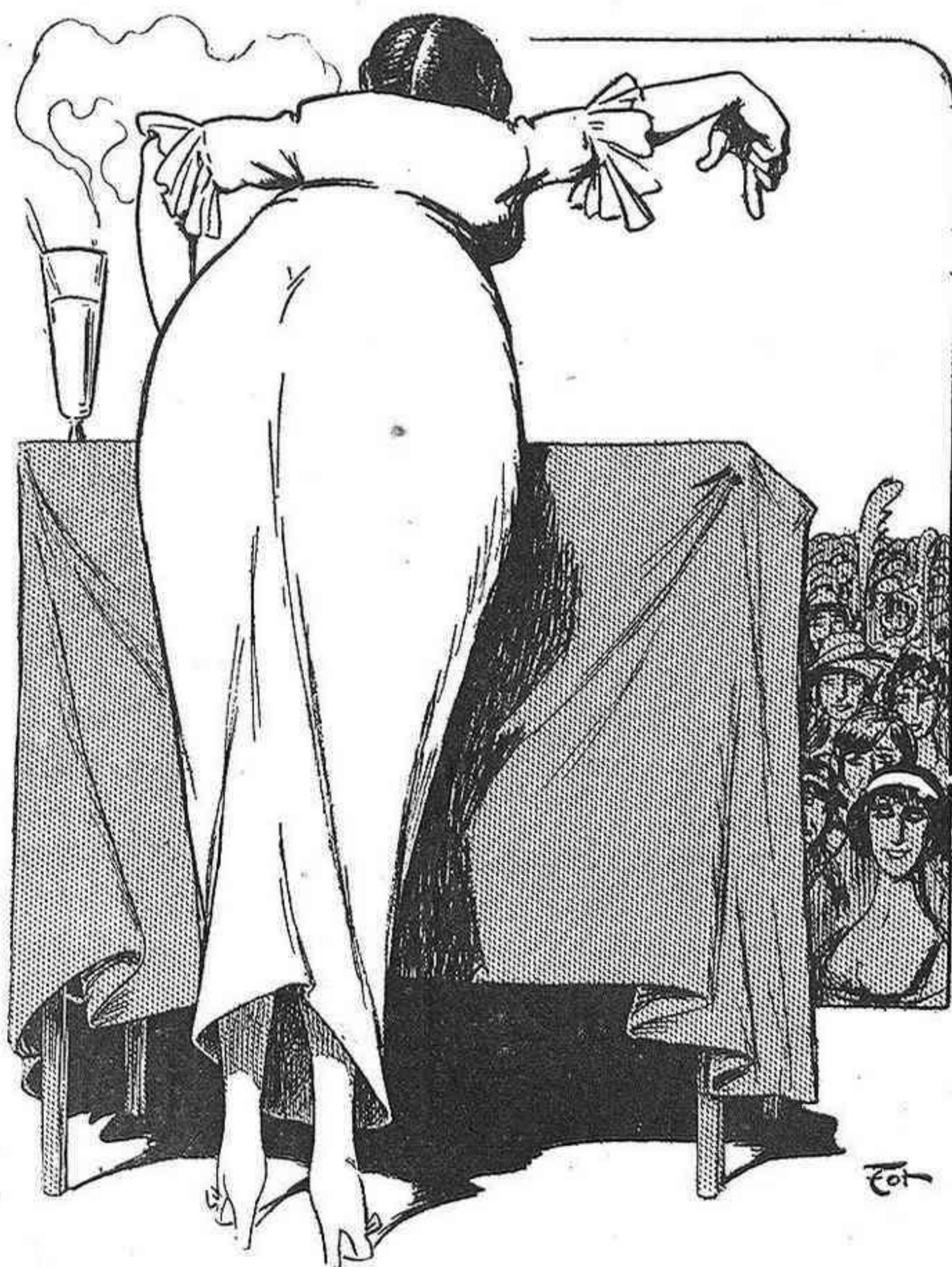

- Decididament, guanyarem... Perque, qui és que no vol estar ben servit, avui dia?

UNA OPINIO

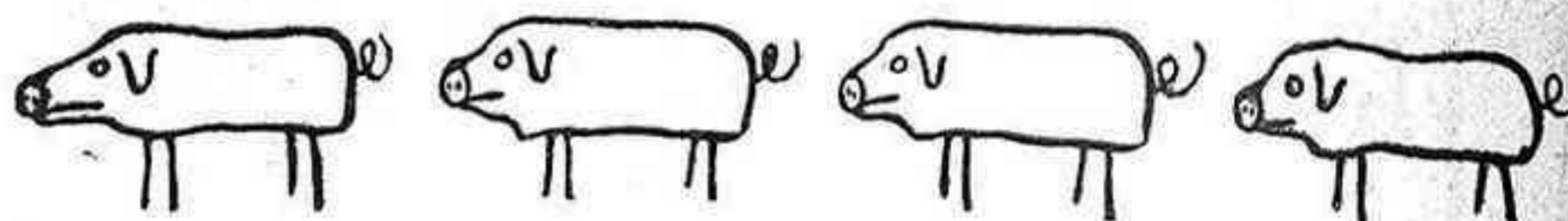
—No sé... aquests veïns de Sarrià són ben toçuts, tant mateix... Jo sí, que m'agregaria!

LA SUFRAGETA

—Quina diferència hi ha entre un home i una dona?... Ah, amigues meves!... No'm negareu que la diferència és molt petita!...

—Doncs, mireu, no'm sento Álvarez.
—No's queixi. Vostè no podrà morir de sòn. Aquí té un llit ben tou.
—Que hem de fer el ximple?
Això és lo que jo vaig dir als cambrers.
I què?
Me digueren: «el ximple, no; vaga, sí».
—Ah!, són els cambrers? Perfectament. Adeusiau. Me'n vaig a posar a la quinta «La Alianza». —
No hi hà mal sense remei.

Parlant amb un sant

Ahir era Sant Cristòfol.

Jo—per molts anys pugui dir-ho,—no soc devot, però mentiria com un candidat en vigílies d'eleccions, si negués que sento un veritable respecte per tots aquests sants d'anomenada que saben fer miracles i curen malalties sense haver estudiat mai per metge.

Dels sants que no tenen altra gràcia que ocupar inútilment una ratlla del calendari, no'n faig cabal: me semblen figures merament decoratives, per l'estil d'aquestes estatuës de «barro» que adornen els jardins de les torres burgeses, que ningú sab qui són ni què representen. Però de Sant Roc, que presserva de la peste; de Sant Antoni, que evita les caigudes perilloses; de Sant Josep de la Muntanya, que arregla bons casaments, no solament no me'n ric, sinó que els admiro de veres, i, si un dia els vegés pel carrer, els saludaria amb sincera efusió.

Això explica el que ahir al matí, a primera hora, per a no trobar-me amb empentes, anés a veure a Sant Cristòfol, membre acreditatíssim de la cort celestial i reputat fabricant de miracles en el ram de la locomoció mecànica.

A la capelleta del Regomir, domicili oficial del sant, no hi havia encara ningú. L'ocasió era, doncs, propícia per a *interviewar-lo* sobre un punt que feia ja molt temps que'm preocupava. I així vaig fer-ho sense perdre un moment.

—Bon dia—vaig dir-li, saludant-lo amb una llarga inclinació de cap.—Celebraria moltíssim que passéssiu feliçment aquesta diada.

—Gràcies—va respondre'm el sant, amb molta cortesia.—Tu deus ésser *chauffeur*, eh?

—No, senyor. I per això precisament vinc a veure-us. És veritat que vós sou el patró dels automobilistes?

—Sí; ja fa uns quants anys.

—I és cert que avui vénen tots aquí, amb el seu «auto», a rendir-vos homenatge?—

Sant Cristòfol somrigué amb certa malícia.

—Això de l'homenatge no és més que un pretext. El mòbil de la seva visita és un altre. Tu has vist mai a algú que visiti a un sant per pura devoció?... Si els *chauffeurs* vénen aquí és perquè'm necessiten.

—Us demanen coses?

—Tots absolutament.

—Això és lo que, si no ho considereu indiscreció, voldria jo saber. Què us demanen aquests senyors de l'«auto?»

—Ja t'ho pots pensar: grans o petits, miracles.

—Però especifiqueu-me'ls. Quina classe de miracles us demanen?

—N'hi han que s'agenollen als meus peus i em diuen: «Gloriós Sant Cristòfol, feu que l'«amo» no s'adongui de que cada setmana li poso en el compte d'essència el doble de lo que gasta».

—Vaja, fan com les «Menegildes»: *aprenden a sisar*.

—Altres solliciten la meua intercessió per a conseguir que, si un dia fan una barbaritat, ningú pugui pendre'ls el número i tinguin temps de fugir.

—Es dir, una patent d'impunitat.

—Exactament. Altres, que ja l'han feta la barbaritat temuda, i es troben empaperats, demanen que influeixi per a que'l Jurat, el dia que's vegi la causa, els declari nèt de culpa.

—I no pretenen que, a més d'absoldre'ls, el tribunal els dongui un premi?

—Per ara, encara no hi han atinat amb això, però ja deuria venir, de mica en mica.

—Aneu dient. Quines altres peticions us formulen?

—Totes són com les que t'he dit. Que l'«auto» no sufregi *pannes*; que mai cap tramvia els vagi a sobre; que l'autoritat arregli bé les carreteres; que se'ls permeti burlar-se de totes les ordenances i de tots els reglaments...

—Escolteu: i no us demanen que feu que jamai atropellin a cap transeunt?—

Al sentir aquesta pregunta, Sant Cristòfol va mirar-me, tot sorprès.

—Això—va dir-me—no hi hà ni un sol automobilista que ho demani.

—Per què?

—Perque tots ells opinen que l'ésser o no ésser atropellat és cosa que sols als transeunts ha d'interessar-los. Si no volen que'ls «autos» els facin mal—diuen—que no surtin al carrer.—

La petita capella començava a omplir-se d'automobilistes.

Sant Cristòfol m'havia dit tot lo que podia dir-me; jo sabia ja tot lo que volia saber.

La conferencia entre'l sant i jo havia, doncs, terminat.

MATIAS BONAFÉ

Don Emili Junoy, o l'amistat

El senyor don Emili Junoy, Senador del regne, s'ha enamorat, com tothom sab, d'els *Gallo*. Quan aquests cèlebres gitanos arriben a Barcelona, el senyor Junoy se surt de mare. Obsequis per aquí, lloances per allà, i a tot-hora repartició d'aquell somris que l'ha fet cèlebre.

Quan don Emili diu «*Joselito*», la boca se li ompla. Quan diu «*Rafael...*», ah!, quan diu «*Rafael*» se li ompla la boca, els ulls li espurnegen i li tremolen les mans.

Sempre que visiten nostra mai prou alabada ciutat de Barcelona, els mai prou lloats corredors de braus, en Junoy els porta a càn Napoleón a fer-se un *grupo*. En ell apareixen, sense variació, trincant amb gots plens de Xerès, com si fossin uns *corridos*, i amb un puro a l'altra mà, com si fossin uns sorges.

Res hi tenim que dir. L'amistat és el més pur dels sentiments humans. No volem discutir sobre si està o no ben empleada. Això no depèn d'un.

Sant Antoni es va enamorar d'un porc.

Ara, lo que si trovem, és que'l tantes vegades nomenat senador, valent-se de sa respectabilitat propia i de la que'l títol li dona, havia d'intervenir per a que'l séu amic de l'ànima, don Rafel Gómez, no continués separat de la senyora.

No sabem si és aquí encara, però hi ha sigut molt temps, i, si no hi és, és igual. Avui ja no hi han distancies.

Animar-se, doncs, moreno. Veiam si sab arreglar conflictes dintre la vida privada, com ha demostrat saber-ne dintre la vida política.

Amén.

El botí de guerra

Segons telegrams arribats del Rif el darrer dissabte, en una de les últimes *razzies* civilitzadores efectuades al Moro, les nostres valentes tropes indígenes varen pendre a l'enemic, entre altres coses importants (?) «una bolsa con trece duros.»

Aquests són!

Què diràn els pacifistes—i no sols els pacifistes rabiosos, sinó el públic neutral, els espectatius—davant d'aquesta nova i gran victòria que ve a eclipsar totes les accions guerreres antigues, presents i futures? No tindran més remei que acotar el cap, convençuts; no'ls tocarà sinó callar i donar la raó a l'espectre eternalment rejuvenit i belicós de *Don Clodoaldo*.

Perque..., siguem sincers i desapassionats, ¿què signifiquen les set-centes baixes espanyoles ocorregudes al Rif en el terme d'un mes, al costat del magnífic botí de guerra, *trece duros*, pispats als kabilenys del Vall de Janza?

Com si vegessim la cerimonia: l'entrada triomfal, a Tetuàn, d'aqueixes seixanta-cinc pessetes, degué constituir un aconceixement patriòtic emocionant: gran parada, ranxo extraordinari, missa de campanya... i recepció oficial dels tretze dures—potser Amadeus, oh, gran Alah!—efectuada pel Governador militar de la plaça.

Després de fer-los trincar d'un a un, i d'inspeccionar-los bé, per si n'hi hagués cap de *sevillano*, els devien ficar

dins d'un sobre-moneder o d'una guardiola... i cap a Madrid falta plata! A hores d'ara ja deuen trobar-se a mans del senyor ministre de la Guerra per a que ell—com a suprema autoritat—ne disposi al seu caprici.

Què'n farem, ara, d'aquests tretze duros «cobrats» tant heroicament als moros rebels?... Aquí seràn els mals-de-cap del senyor ministre!

Repartir-los entre les víctimes de la gloriosa campanya seria una ironia massa grossa. Regalar-los als moros amics d'Espanya, que tantbé ens estàn fent quedar davant del món civilitzat, una mesquina. Rifar-los entre'ls patriotes còrrresponsals del trust periodístic, una rifada...

Al senyor ministre, si és que realment se troba tant apurat per lo que toca al destí que s'hagi de donar als tretze duros, ens permetem donar-li una idea, i donar-li de franc:

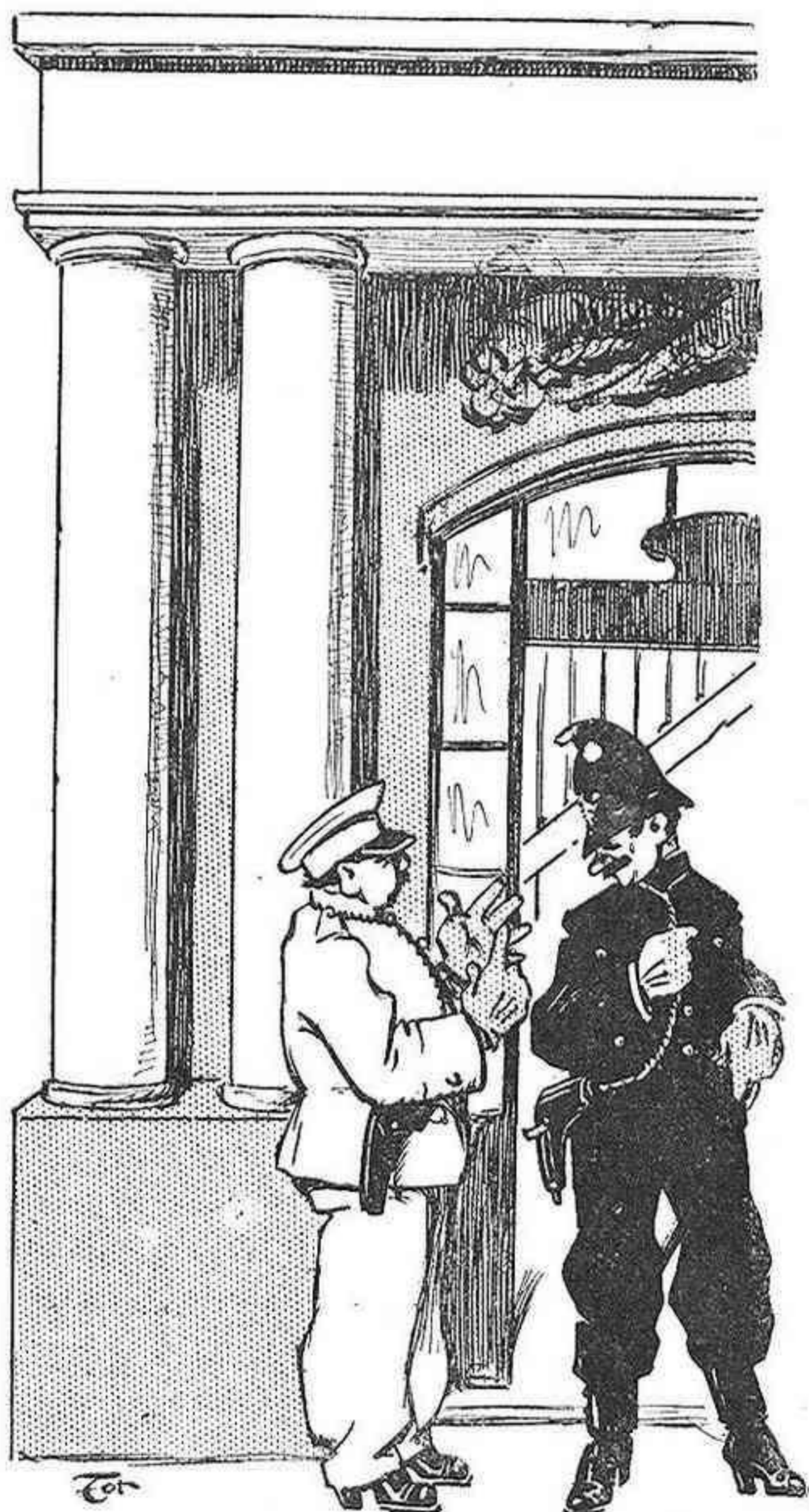
Que'ls porti al Museu Nacional.

Allí, col·locats en una elegant vitrina, entre mig dels trofeus morescs conquerits per l'immortal Prim, els tretze duros de la darrera *razzia* podrien formar com una nova gloria vivent i fer-hi bastanta patxoca.

Sinó que això no ho farà, el senyor ministre, perque, més que'l destí, lo que an ell el preocupa és el número.

—Tretze?... Mal punt!—s'haurà dit l'home. I, afanyós de dependre-se'n, donarà els tretze *lucs* al primer pobre que passi.

Però, per la qüestió del número, que no s'estigui d'apro-

AL GOVERN CIVIL

—L'anterior se deia Sánchez, aquest se diu Rodríguez.
—Sí. Prepara't, Gutiérrez, que ara potser te tocarà a tu.

fitar la nostra idea. ¿Són tretze duros, i el tretze porta desgracia?... Això rai! Que n'hi posi un de la seva butxaca.

Així com així, les generacions futures que, sorpreses i boca-badades amb nostres botins de guerra, s'aturin davant de la vitrina, no aniràn pas a esbrinar si els duros robats per les tropes amigues als moros rebels eren tretze o eren catorze...

YORICK

JA HI SOM

II

Efectivament, ja hi som, al poble; però a casa no. D'allà on te deixa la tartana a la torreta, que no és massa incòmoda, hi han els seus deu minuts llargs que's fan per sobre un sorral i entremig de dues parets.

La família, que retorna de la font de les Senyorettes, o de la dels Pagesos, o de la de la Salamandra, te ve a rebre. L'un et pren un paquet, l'altre't pren un cistell, i una germana pregunta si has pujat el *Nuevo Mundo*.

Esdevens descarregat, però al Felico (un nebot que's diu Rafel) se li acut l'idea de que li donguis la mà.

En Felico és un nen com un Jesús, per la fesomia, però rebec com un isart en lo referent al geni. Té una cara com una poma camosa, uns ulls blaus com un cel pur, uns llavis fets de cireres i uns cabells d'or de cinquanta quilats.

En contra te'l ventre prominent, és rabiós, tira coces, i, de tant en tant, diu renecs i tira pedres als goços.

Un home li dona la mà, i la caravana's posa en camí. La minyona va endavant amb el cistell de la fruita, després les dones, i tancant la processó, tu, arrocegant al Felico, qui es repenja com un condemnat del teu braç, l'has d'apuntar durant el jorn, compres i vendes, factures i «abonarés».

De sobte se detura i diu:

—Tinc sorra a les espadenyas.

—A casa te la treuràn.

—Treume-la ara.

—No!

(Hi!... hi!... hi!)...

—Au!

(Hi!... hi!... hi!)...

Un home s'ajup, el descalça i treu dos granets de sorra del calçat d'aquell serafi.

Tornem-hi. Al cap d'una estona:

—Tinc sorra!

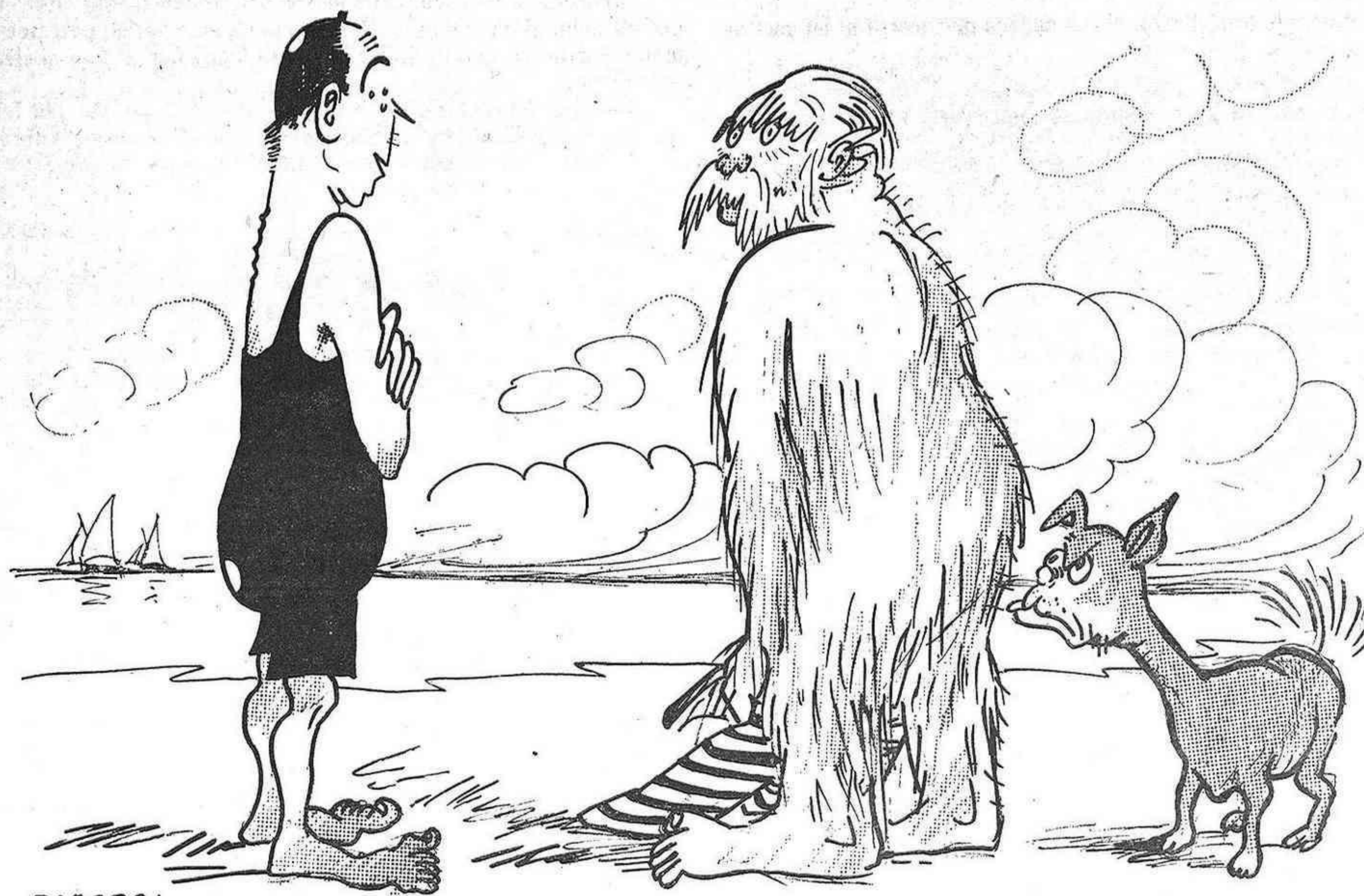
—Deixa-la! Au!

—Hi!... Mama!, hi!...

—Fume!, se pensaràn que li pego... Vina, maco, vina, el padrí te pujarà al braç.—

I alça! Has deixat el cistell de la fruita i tens de carregar amb aquell bordegaç, que està més gras que un tuixó i pesa molt més que'l plom.

Ja som a casa. Per fòra és tota de ciment, per dintre sembla una casa de nines.

PIPAROL

BANYISTES

—Ja sab nedar, vostè?
—Ne sab el meu goç, i no'n sabré jo?

Les criades se donen als diables, al davant d'aquella cuina bona per a fer cou-dinars. És impossible ficar-te al llit, sense veure a les teves germanes en camisa, perquè tots els quartos tenen comunicació. Hi ha aigua viva a l'hivern, però a l'estiu s'ha de pouar. Això és una diversió. T'asseus a taula:

- María! Aigua.
- Quan hagi acabat de fregir, aniré al pou.
- Bombi!
- La bomba no và. Begui vi, mentrestant.
- Tinc set d'aigua.
- Se cremaria la carn.—

Et resignes, i tu mateix cap a estirar la corda i a treure una galleda d'aigua fresca i cristallina, acompanyada moltes voltes d'algún gripau, salamandra o bé un cap gros.

Després del sopar, en el qual se mengen les indispensables mongetes rènegues, més carregades de fils que la noia de «La tia fingida», i les costelles tradicionals, que invariablement inspiren a la mama la frase de que a Barcelona no se'n mengen com aquestes, surts al jardí.

El jardí són sis acacies de bola i una dotzena de geranis. El gerani és la flor que fa pudor. No més n'hi ha un altra que tinga aital qualitat, i és una mena de lliri que creix per els camps i que, no més de tocar-lo, sembla que t'hagis passat la vida a can Valls dels alls, aquell del carrer del Rec.

Molt bé, allí, en el jardí, se jeu. Canten unes granotes i la cuinera. T'adorms sobre'l balancí, et cau el cigarro de la

boca i et cremes els pantalons, la camisa o el que siga.

Un dia, cansat d'ensopir-te, vas al «Casino Veraniego». Al «Casino Veraniego» hi ha un billar descentrat, un *Diluvio* i una *Vanguardia* del matí, tots tacats, i uns senyors que fan el «paso».

Caus en el «paso». Et quedes sense diners, i encara en quedes a deure.

Tornes a casa i batalles amb els mosquits. Dorms.

A l'endemà, en essent les set, riera avall i cap a l'obligació, que ja som a sant tornem-hi.

LETTA

Del jardí dels humoristes

CERCANT INFORMES

- Dispensi... A vostè li diuen «La Sandanguera», artista de café-concert?
- La mateixa, què se li ofería?
- Venía per a informes d'una minyona: la Manela.
- Ah, ja!... La Manela!... Oh, és una gran dòna! Molt feina, molt neta, guisa bé, sab cusir i planxar... Una mica de geni, a causa de l'edat, però les rebequeries aviat li passen...

- I fiada?
 —No'n parlem, d'això. No és capaç de tocar-li ni un escura-dents.
 —Instruïda?
 —Molt!... Llegeix admirablement i escriu en bona ortograffia.
 —Ben educada?
 —Procedent de les monges del «Sagrat Cor».
 —Discreta?
 —No s'ho pot figurar.
 —Doncs, és estrany que, una joia com aquesta, vostè l'haja deixada escapar...
 —Jo li diré. És que'l senyor que'm protegeix a mí no la pot veure ni en pintura; res, una antipatia que li ha agafat... Jo no la volfa treure, però un dia ell va dir-me: «Trifa; o se'n va ella o me'n vaig jo». I ella mateixa, a l'enterar-se'n, se'n va anar per no perjudicar els meus interessos.
 —Ah! Essent així, és una cosa que encara li fa honor.
 —Oi que sí?
 —I digui: quina soldada li donava vostè?
 —Jo? Cap diner, fóra de la vida. Per altra part, ella mai ha volgut que li dongués res. «No t'amoïnís. A casa teva tinc tot lo que necessito!», sempre'm deia: «Qui més feliça que jo!»
 —Què'm diu ara?... És dir que no cobrava? Fins desinteressada!...
 —Una perla, senyora, una perla!
 —I desde quan la tenia, vostè?
 —Feia vintitrès anys que vivia amb mi.
 —Vintitrès anys, diu?... Ai, ai! Si vostè fa cara d'ésser molt jove.
 —Jo ara n'he fet vintidós.
 —I doncs! Que està de broma?... Si vostè mateixa diu que no més té vintidós anys, ¿còm pot ésser que'n faci vintitrès que aquella dòna visqui amb vostè? Ni que aqueixa Manela fos la seva dida!
 —No és la meva dida, però és la meva mare.

XANROF

CLARIANES. Poesies, de *Francesc Armengol i Duràn*.—És aquest un llibre de dolça mel'langia. El seu autor se revela en ell un poeta subjectiu i projecta la seva ànima, un poc trista sense ésser desesperada, sobre les coses del món que, malgrat tot, ama un poc panteísticament. Les visions de l'Armengol i Duràn tenen un encís innegable i són fetes amb una delicadesa de ver poeta modern. A algunes, emprò, les hi manca una força definitiva, i no resten gravades com caldria en l'esperit del lector, a causa d'una certa vaguetat d'expressió; altres, en canvi, tenen estrofes descriptives que revelen una potent observació i una sensibilitat d'artista que no sol pas trobar-se sovint entre'ls nostres joves poetes, els quals solen inspirar-se més en les obres agenes que en la naturalesa.

L'autor de *Clarianes* ha vist i observat, i encara que siga a través de la seva ànima que endevinem piadosa i entristida, ho ha sabut fer amb art i noblement. I ningú li pot exigir que siga d'altra manera, car cada home porta en sí el ritme que'l fa personal. En Francesc Armengol i Duràn deu ésser d'aquells que escriuen i canten per un impuls irresistible del seu cor. Se li endevina això per una manca d'efectisme, molt comú en els poetes joves, i ademés per l'espontaneïtat del llenguatge, que en general no té pas rebuscaments poètics.

Clarianes és un recull de poesies ben recomanable. És, en una paraula, el nirvi d'un veritable poeta, amb petits defectes i moltes qualitats, que té dret a la nostra benvolença i al nostre aplaudiment.

Son autor ha de persistir en la noble tasca, perque pot fer quelcom més, i Catalunya pot enorgullir-se un dia de la seva obra.

GLOSARI

COSES QUE'S CORQUEN

Aquests darrers jorns hem corregut alguns poblets de la Mancha. Hem estat a Yepes, a Ocaña, a Madridejos, a Tembleque; seguint aquestes planures, per on sols se veu algú burret seguint pels camins desolats, o pels camps de rostoll algú bou parat, i alguna diligència corrent per entre la pols de la carretera.

An aquests pobles, no essent-ne fill o no havent de treballar la terra, pot dir-se que no hi và ningú. Són pobles tant lluny de per tot, que sembla que s'hagin perdut a l'atravessar aquella pampa, i que, cansat de caminar més, s'haja dormit en la ruta.

No tractaré de descriure lo que s'ha descrit tantes voltes. Hi cau tant de sol, an aquesis indrets, que no's té dalit de descriure res. Sols us vull parlar d'un dubte que'm va fer néixer una pregunta que'm va fer un senyor de la Mancha, per a veure si algú dels llegidors té més enginy que jo per a eixir-ne.

Aquest dubte prové d'una consulta, per a saber si el que té un casal, amb pedres d'art o bé artesonats, quan se presenta un estranger que té afició a aquestes coses, si s'han de vendre o no s'han de vendre.

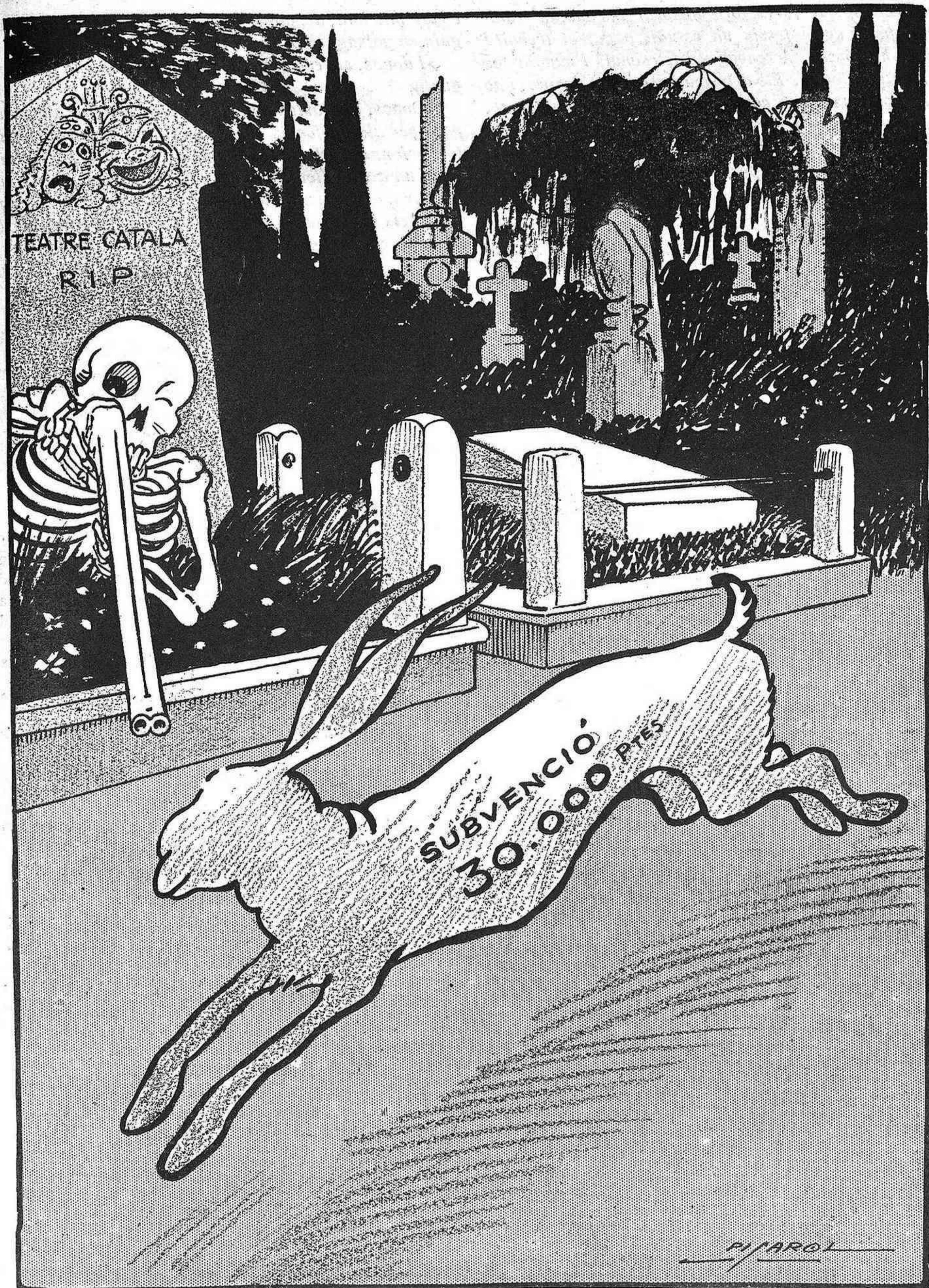
Allí, a Ocaña, hi hà un palau magnífic, que havia sigut dels ducs de Maqueda i l'havien habitat els reis de Castella. No's pot donar res més sumptuós i que se'n vaja més a bocins. El pati és un museu, voltat de columnes de pedra, amb escuts en tots els capitells; els murs són brodats d'arabescs; mudèjars del millor estil; l'escala és senyorial, i els artesonats, també mudèjars, són tant rics de talla, tant bells de traçat, que's poden comparar amb els de l'Alhambra, amb els de l'alcàzar de Sevilla, o amb els del Tránsito; però caient esbocinant-se, esquerdant-se materialment, saltant a bocins fustes i guaios, i cargolant-se les vigues.

Ara ve el cas de la consulta. El propietari del palau, un senyor amable i cultíssim me digué:

«De dos artesonats, tal com estàn, un estranger me'n va oferir cent-mil francs. De moment, jo no me'ls vaig vendre; però li pregunto a vostè, què hauria fet?»

«De moment un contesta jo tampoc; però després un pensa: «I per què no?»»

«Restaurar el palau?... Al menys valdria de dos a tres mil'ions de pessetes, i l'amo no les té o no les pot gastar. Regalar-ho al govern, per a que ho restauri?...

EL «CALABRE»

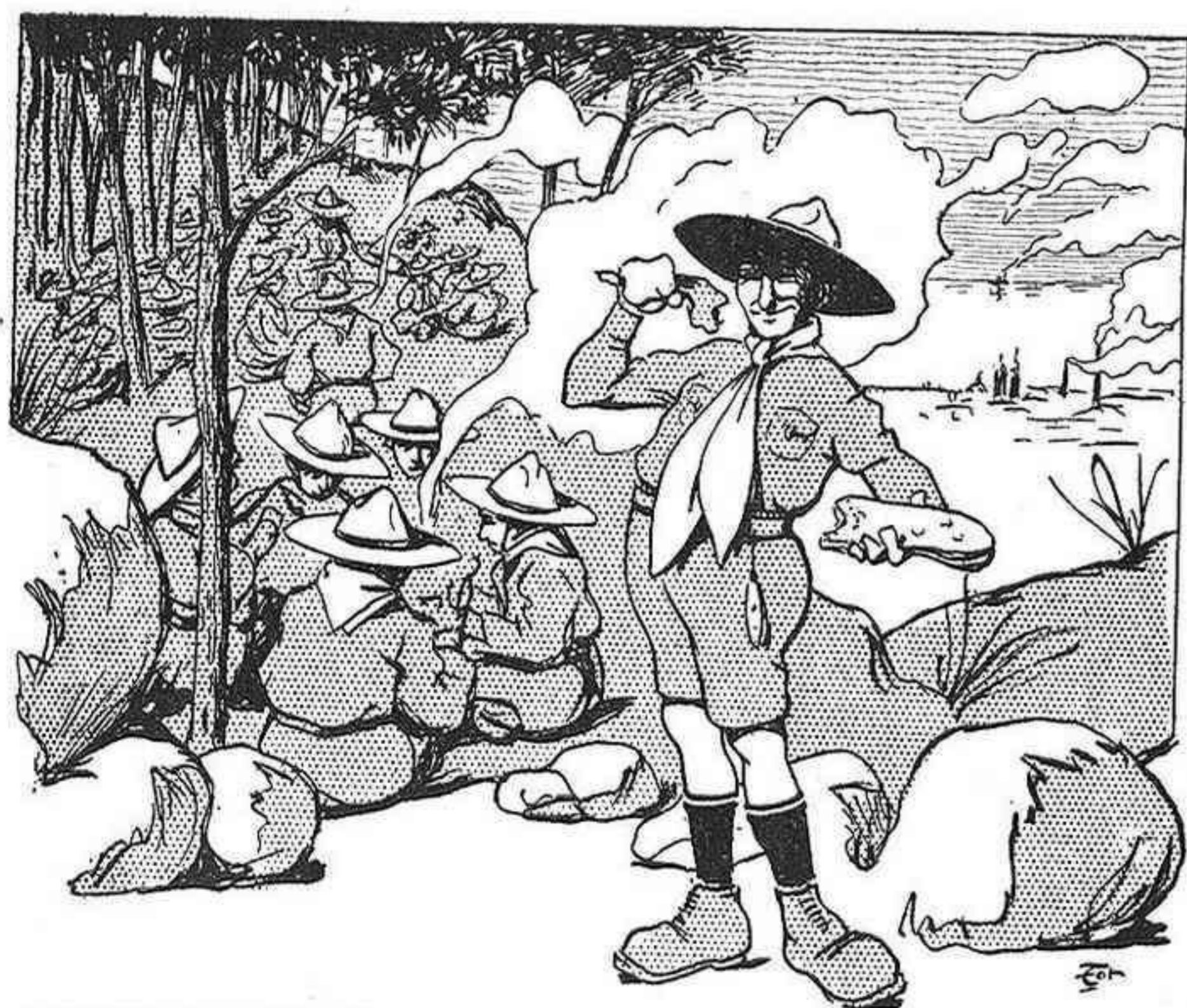
—Ara és l'hora de demostrar-los que no soc mort del tot.

El govern lo que faria fóra nombrar uns quants arquitectes per a que'n fessin un estudi, pagar el treball i deixar-ho córrer. Arrencar els artesonats i muntar-los en un altre lloc?... Els artesonats són fets a mida, i no se'ls pot trasbalçar com qui trasbalça una calaixera. Regalar-los al museu arqueològic?... Tampoc els pot penjar en una viga. Doncs què?, un acaba per dir-se, i troba que lo millor és, per si no's vol passar per pobre

VAGA DE CUINERS!

—Avui sols els respone de llits... Per a menjar hauràn d'anar a ca l'Afarta-pobres.

AVANT SEMPRES!

—Diguin lo que vulguin, aquest general Booth, inventor del boy-scoutisme, devia ésser un home de gran talent.

o mal patriota, deixar-los podrir dignament i que caiguin en polsaguera.

»I doncs, els estrangers, què'n farien?, un se pregunta.

»Doncs, els farien a bocins i els vendrien a tant la peça per als aficionats cursis anglesos, que s'accontenten amb una mostreta, i val més ésser pobre que cursi.

»I un acaba dient: «Ja que tot cau, ja que tot se'n va a bocins, an aquesta malhaurada Espanya, que caiguin també els artesonats i que'ns hi arrepleguin sota. Per a tenir obres d'art som massa pobres.»

XARAU

TELÓ ENLAIRE

PRINCIPAL. — Pel·lícules cinematogràfiques.

CIRCO BARCELONÉS. — Pel·lícules cinematogràfiques.

LICEO. — Tancat.

ROMEA. — Tancat.

TÍVOLI. — No hi hà funció.

NOVEDADES. — Estrena de *La pobre niña*. Una burrada de l'Arniches que fa venir ganes de tornar-se-hi a garrotades. I estrena de *La redacció*, un sainet poc enginyós i d'escassa novetat, però té tipus i situacions ben apuntats. És original del senyor Ramos Martín.

— *Primerose*, d'en Flers i d'en Caillabet, no l'hem vista encara.

ELDORADO. — Pel·lícules cinematogràfiques.

CÓMICO. — Gran èxit de la nova sarçuela *El bueno de Guzmán*.

— Aquesta setmana, estrena de *La última mascota*.

APOLO. — Pel·lícules cinematogràfiques.

LÍRICO. — El non-plus de la economia; grans operetes ben cantades i ben presentades, a ral entrada i butaca.

CONDAL. — Pel·lícules cinematogràfiques.

TRIUNFO. — Pel·lícules cinematogràfiques.

BOSQUE. — Continúa el sorollós èxit de la tiple Cassani, el rossinyolet del «Bosc», que'ns ha donat una *Traviata* digna d'escoltar-se i d'aplaudir-se.

— Per a ahir, dijous, estava anunciada la primera de *Sonámbula* i per a molt aviat la magnífica òpera d'Auber, *Fra Diávolo*.

MODERNO. — Pel·lícules cinematogràfiques.

Amb aquesta secció insípida queda avui ben demostrat que, a Barcelona, els teatres estàn fent l'últim badall.

Arri, tartana!

De *chauffeurs* anant a peu, encara se'n pot trobar algú que sigui un xic persona.

Però, encastellats dalt de l'auto..., no ho són, de persones, són semi-deus.

L'altre dia, un d'aquests apreciables *fenómenos*, a l'embocar un carrer estret, va trobar-se que li barraven el pas; un carro que estava descarregat, a la dreta, i una tartana que s'esperava per a carregar, a l'esquerra.

Sonà imperativament dos cops la bocina de l'auto, però la tartana (que era lo que a dreta llei havia d'apartar-se) no va moure's, perquè el tartaner era dins d'una botiga i no va sentir-la. Aleshores, l'home—què diem l'home?, perdó!,— el semi-deu, sense baixar del seu carro triomfal, amb tot i anar sols ell i el *carro*, arrencà furiosament a reculons i va anar a cercar un guardia per a que li fes de moço.

Tant senzill i breu que hauria sigut baixar del *burro* i dir al tartaner:

—Company: voleu fer el favor de deixar-me passar?—

Company!... Això ho hauria dit qualsevol mortal carreter, per carreter i mal educat que fos.

Però un semi-deu... rebaixar-se d'aquesta manera?... Jamai! El *chauffeur* que s'estima no baixa del *burro* ni per Cristo, ni per Sant Cristòfol!

Per fer-se pas, està bé
que vagi a buscar un guardia.
Es lo mateix que ha de fer
quan faci alguna desgracia.

NOTES DEPORTIVES

Diumenge passat, en l'espaiós camp de «L'Avenç», de Sant Andreu de Palomar, van jugar-se dos partits de *foot-ball*, eliminatòris de la copa que aquella benemèrita entitat ofereix per a fomentar el sport.

Jogaren primerament el segon equip del «Badalona» contra'l tercer del «Barcelona», guanyant aquest darrer per dos *goals* a un. Després s'aliniaren els equips del primer de «L'Avenç» i el «Barcelona C», començant una renyida lluita que logrà interessar vivament a la nombrosa concurrència que rodejava el camp. Malgrat la bonica manera de jugar del «Barcelona C», que ja va fent-se famós, els de «L'Avenç» entraren dos *goals* contra un, dels seus adversaris. La victòria de «L'Avenç» fou ben merescuda, car el seu coratge i la seva empenta superà en molt als del «Barcelona», que en alguns moments estigueren un poc refiats i un si és no és apàtics. L'equip de «L'Avenç» posseeix una línia de mitjos envejable; també els delanteros són perillosos per la seva furia, i en conjunt ens donà la sensació de que aviat podrà competir amb els millors, arribant a ésser molt fort i temible.

La nostra felicitació a l'«Avenç Nacionalista Republicà», de Sant Andreu, que, així com fomenta la cultura, fomenta també la noble afició als sports, complement d'una educació integral que mereix totes les nostres simpaties.

A Londres, per trencar la paraula de casament donada a una cèlebre actriu, ha sigut portat als tribunals el molt il·lustre senyor de Compton.

I *compten* que'l demandat va avenir-se a pagar a la perjudicada una indemnització d'un mil·lió, dos-cents-cinquanta mil francs.

Deu n'hi doret!

Si aquestes coses obtinguessin aquí un preu tant alt, hi haurien moltes noies riques. 1.250.000 francs!... Friolera!...

An aquest preu foren moltes, les que s'avindrien a deixar-se trencar la paraula de casament...

I fins, pot-ser, alguna altra cosa i tot.

QUE l'any tretze tindria mala sombra ja era de preveure, i són moltes les persones que, sense actuar de Dionís Puig, abans de començar-se l'any, ja ho van pronosticar. I, encertada!

Tots els aconeteixements infausts i els dies *aciagos* s'escauen el 13.

Per aquesta fetxa del corrent Juliol acordaren els fadrins forners la vaga general de l'ofici, si els amos no accedeixen a les seves peticions.

Els forners, al posar en coneixement del senyor Francos Rodríguez el seu acord, han demostrat que poden no dir-se Rodríguez ni ésser governadors, però que de *francos* també en són.

Mentres alabem, com cal,
d'aquests forners la franquesa,
fem vots per a que no'ns manqui
nostre pa del dia tretze.

UNS altres que també la ballen.

Els cambrers i cuiners, qual actitud diu que és ferma i decidida per la vaga.

I aquesta sí que, si ascendeix al generalat, pot portar greus conseqüències i funestes complicacions... estomacals.

Si tots els cuiners i cambrers vaguessin, com ho farien els que treballen a favor del poble i mantenen l'equilibri social amb banquetes de trenta pessetes?

Si aquests equilibristes es veien obligats a dejunar, *adiós* poble i adeu equilibri!

S'ha d'evitar aquest daltabaix, costi lo que costi!

An els cambrers i cuiners
deu-los tot lo que demanen,
perque ells tenen a les mans
la salvació de la *patria*.

PARADOXES.

S'acaba d'instal·lar a Cà la Ciutat la calefacció central.

Sembla que seria més oportuna, en aquest temps, l'instal·lació d'un servei de dutxes, oi?

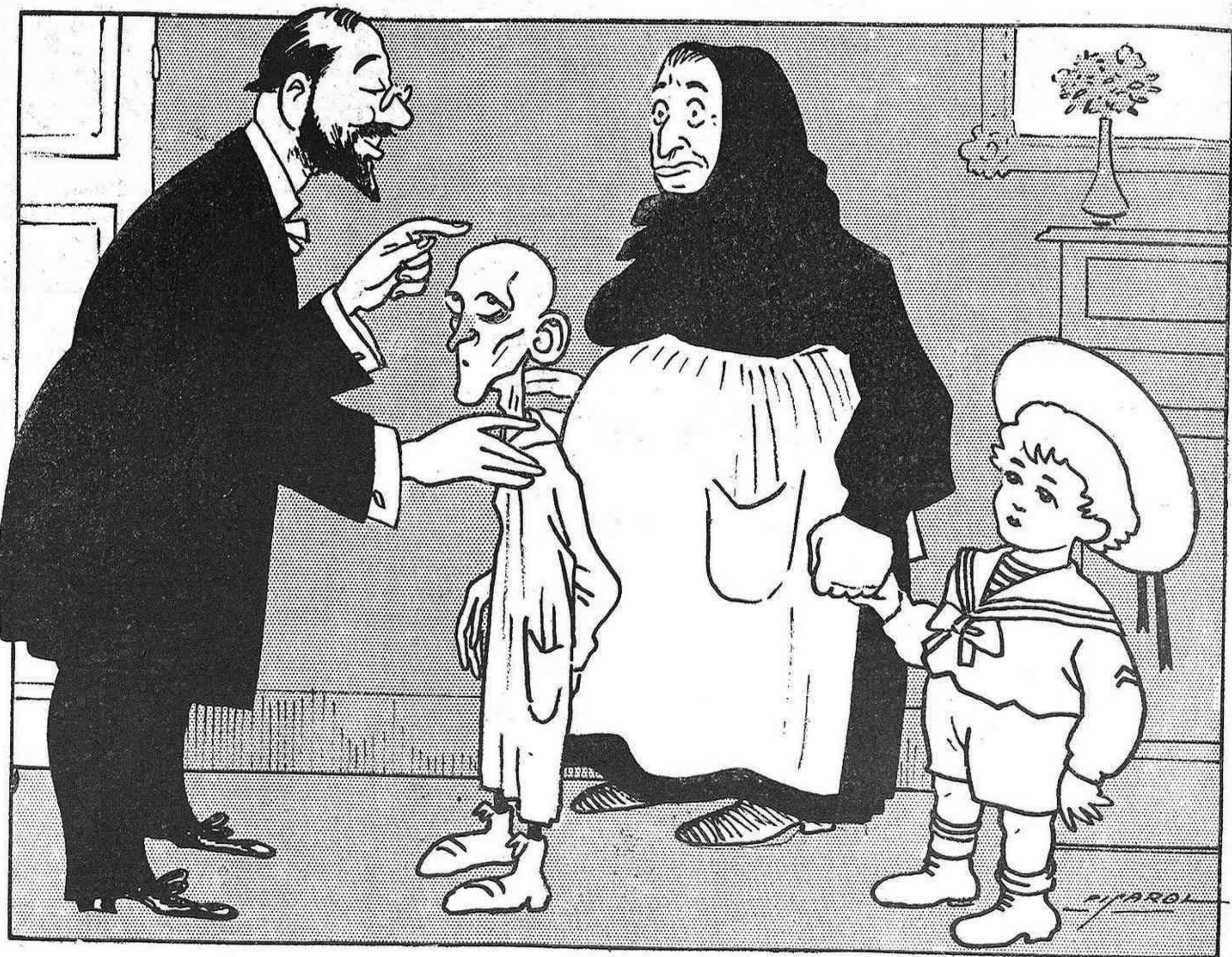
Però, què hi farem? Són tantes les coses que en aquella casa van al inrevés!...

Acabada, com diem, la calefacció, l'encarregat de les obres, dirigint-se a uns quants regidors per a manifestar-los que la cosa estava definitivament llesta, els diu:

—No poden queixar-se de lo bé que'ls tracta la Pubilla. Ara sí que estaràn calents a l'hivern!...—

I un dels regidors contesta:

—Més ho estarem alguns, si s'aproba en definitiva lo de les aigües.

RECLUTANT «ESCOLARS» PER A LES «COLONIES».

—Si no més me'n pot pendre un, quedis amb aquest, pobret!, que s'acaba d'empassar!...

—Ho sento, senyora; però no pot ésser. Aquell altre llueix més i farà més honor a la benemèrita institució.

QUE'n corre de gent de bon humor!

Ahir vaig adonar-me d'un lletrero, que han col·locat a la rambla, que és una delícia. Diu:

TODO REGALADO. COMO QUIERAN.
A CUALQUIER PRECIO.
PRECIO FIJO.

Jo, si tingués diners, en posaria un altre, dient:

REGALO DINERO. CUANDO QUIERAN.
REGALADO.

Al cinco por ciento mensual, con garantía de buena primera hipoteca.

I qui es queixa?

DISSABTE passat l'«Orfeó Gracienc» va donar, en l'ex-Círcol de Propietaris, un concert en obsequi als seus socis protectors.

En el programa, nodrit i ben triat, hi constaven quatre composicions noves: *Ombra i llum*, de Daneau; *Voltant la senyera*, de Balcells; *L'hereu Riera*, de Cumellas i Ribó, i *Els aucells emigrants*, de Mendelssohn.

Totes meresqueren llargs aplaudiments, tant per la bellesa de les melodies com per la justesa de l'execució.

TROBA estrany, el senyor Governador, que la majoria de les qüestions obreres, plantejades a Barcelona, prenguin quasi sempre un caràcter tant agut i que les vagues s'hi succeeixin en tant gran nombre i amb tanta freqüència.

Això que troba estrany, el senyor Governador, no ho és cap mica, o, quan menys, no ho és tant com a ell li sembla.

És degut senzillament a que, al veure que hi hà tanta gent ben vestida i plena de *llaços*, els que van quasi *nusos* es declaren partidaris de les *vagues*.

Lo que tant estrany li sembla, ja ho té explicat, veliaquí. Per anar desfent la troca no cal més que estirà el fil; però capdelli amb cuidado, doncs, ni que sembli senzill, amb *llaços*, *vagues* i *nusos* és molt facil fê embolics.

PRO-bestioletes.

Hi hà el proposit de construir, a Barcelona, un hospital per als animals domèstics.

Ara s'està buscant, a l'Aixamplis un solar capaç per a l'edifici en projecte.

Edifici? Ja'l tenen, si volen.

El cèlebre *Convent dels goços!*
I per als gats la tradició també'n té un de ben assenyalat:
La Catedral.

Si això és guerra...

El gran, el magnífic, el portentós Serraclara ha tornat ja de Vernet-les-Bains.

D'aquí a pocs dies se n'anirà a Cabriels, amb l'intent d'acabar-hi de passar l'estiu.

Ditxós ell!

An aquests luxes no hi arriben encara la major part de «quintos» del nostre Ajuntament.

Això no més ho poden fer els de quota.

EN dos dies d'estar-se a Barcelona, el ministre d'Instrucció Pública ha fet seixanta visites a diferents centres culturals, ha escoltat set-centes reclamacions i ha tingut que fer mil promeses, pel cap baix.

És possible que se'n recordi de tot això, el senyor Ruiz Jiménez?

No és possible, perquè a un ministre espanyol, com an aquell president de «Els Jocs florals de Canprosa», *altres pobles els esperen*.

I, del mateix modo que tots els pobles estan fets a demanar, tots els ministres estan fets a escoltar com qui sent ploure.

UN inspector de la Tabacalera, al fer, diumenge passat, un registre en una casa de la Porta de Santa Madrona, va descobrir, además de unes quantes lliures de picadura, *cinc mil «señoritas»*.

Señoritas?... i a la barriada de Santa Madrona?

Mau!

Per força havien d'ésser de contrabando.

No me'n fiaria gaire.

EL carrer d'Aribau sempre ha tingut una certa mala anomada; però avui, sobre tot, s'està tornant una de les vies més sospitoses de Barcelona.

No fa gaire, la novela esgarrifosa de les dues dames se-grestades; ara, unes calaveres terrorífiques que pot-ser se relacionen amb el capità Sánchez o amb la difunta Enriqueta.

Tot misteri, por, expectativa i sobressalt, en aquell barri.

És que en *Fantomas* ha traslladat allí els seus reialmes?

No hi veiem altra explicació.

El geni del mal s'ha domiciliat al carrer d'Aribau, perquè sab que és un carrer on hi viuen moltes senyores... curades d'espant.

AQUESTS dies, amb motiu de la vaga de cuiners, alguns restaurants s'han vist obligats a servir pèssimament a la parroquia.

No sols no han presentat els bons plats de costum, sinó que han escursat les racions.

A un amic nostre, que en un d'aqueixos establiments va demanar costelletes d'anyell a la brasa, li donaren tant migrada torna que quasi bé era l'òs pelat, la branilla sola.

Per això l'endemà, al preguntar-li el cambrer:

—Còm les vol, les costelles, amb patates?...

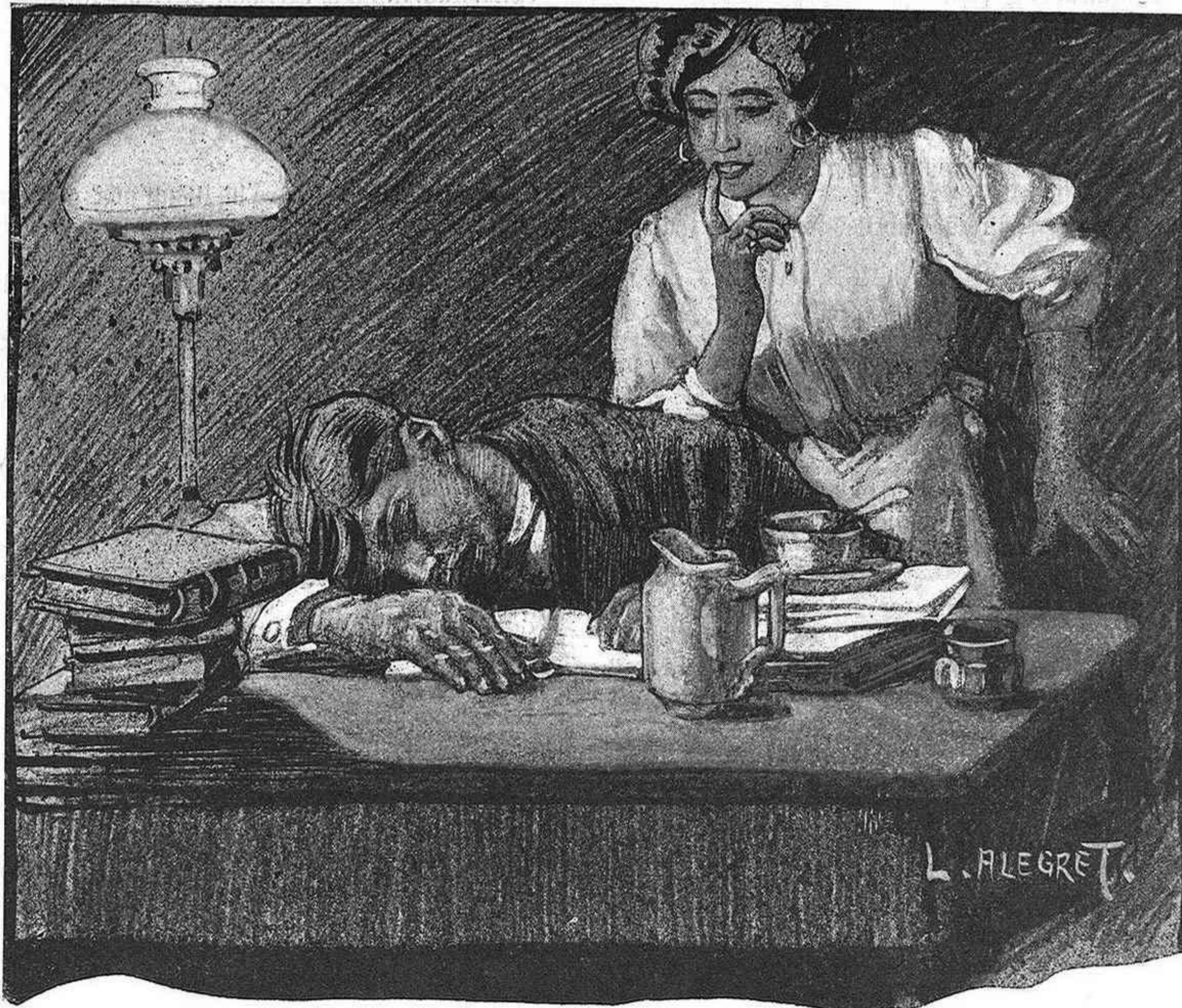
El nostre amic va respondre:

—Amb carn.

SANT COSME I SANT DAMIÀ

—Llicenciats i doctors: no us deixeu ensarronar!...
Som nosaltres els veritables presidents de l'Assamblea!...

EL TOCA-SON

— Senyoret... A quina hora vol que'l despertí?
 — Si és per a anar a dormir, ja pots despertar-me ara mateix.

Solucions als trenca-caps del número 1801

A la xarada, *Cadira*; a l'anagrama primer, *Cria-rica*; al segon, *Dintre-tindrè*; a la sinonímia, *Pot*; al jeroglífic primer, *Ab-soltes*; al segon, *Central*; al tercer, *Diadema*; al quart, *Es-pases*, i al quint, *Al peu de la creu*.

encara que nèt no siga
 el méu ofici de *tot*.

J. AUBERT MANENT

CONVERSA

— Escolta, Antonet, demà gira la lluna.
 — Qui t'ho ha dit?
 — El qui jo t'acabo de dir.

UN REPUBLICÀ DE RIUDEVITLLES

MUDANCES

I

Escolti, senyor Bofill,
tot a casa d'en Pasqual,
 i *tot* a que té el seu fill...,
 puix que's troba bastant mal
 i sa vida està en perill.

II

L'altre dia, don Pasqual,
 enfadat amb son nebot,
 li deia així: «Avui, xicot,
 no't compraré cap pardal,
 tant és que *tot* com que *tot*».

E. SALA (a) *Noi maco*.

XARADES

I

Adjectiu és la *primera*,
 la *segona* és animal,
 una lletra és la *tercera*,
 i la *quarta*, musical,
 i si el *total* vols trobâ,
 és un poble català.

S. BELL-CA

II

Invers-tres prima-segona
 faig el negoci molt *dos*;

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
 Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
 BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

OBRA NUEVA

Colección Diamante

TOMO 117

DEVOCIONARIO POÉTICO

≡ **ANTOLOGÍA SAGRADA** ≡

Recopilada por J. GIVANEL MAS

Un tomo, Ptas. 0'50

Per a llegir al camp

Pessigolles fines

Anècdotes salades i acudits picants
sobre les dones i l'amor

Un tomo. Ptes. 0'50

LLAMINADURES DEL COR

Gracies, xistos i ocurrencies
sobre 'l plet del matrimoni
i les seves conseqüències

Un tomo Pessetes 0'50

El llibre dels petons

(Amorettes a cau d'orella)

Un tomo Dos rals

JULI VALLMITJANA

Sota Montjuic

NOVELA

Un tomo Ptes. 2

EXTRAORDINARI :: Demà, dissabte :: EXTRAORDINARI

La Campana de Gracia

publicarà número doble

Text i caricatures satiritzant la GUERRA IMPOPULAR

8 planes

10 cèntims

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos si no's remet, además, un ral pera certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

AUTOR I AUTORITAT

—Los hombres, ya se sabe, a veces somos Francos... y a veces, Rodríguez.